

25. listopad 2010

STOLETÍ ČESKÉHO STAVOVSKÉHO STÁTU

OTÁZKY 1. KOLA

(zakroužkujte dle Vašeho názoru správnou odpověď)

autoři : prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.

- 1. otázka :** **Ferdinand Habsburský se po smrti Ludvíka Jagellonského stal v říjnu 1526 králem českým :**
- a) díky uplatnění dědického práva jeho manželky Anny Jagellonské k české koruně, uznaného českými stavy již v roce 1510 a následně roku 1526 akceptovaného českým zemským sněmem
  - b) veřejnou volbou na českém zemském sněmu v říjnu 1526
  - c) díky uplatnění tzv. vídeňských smluv mezi Jagellonci a Habsburky z roku 1515, podle kterých se manžel Anny Jagellonské měl stát králem českým v případě úmrtí krále Ludvíka bez potomků
  - d) neveřejnou volbou, provedenou sborem 24 volitelů v říjnu 1526
- 2. otázka :** **Největším věřitelem české královské komory byl v době smrti krále Ludvíka Jagellonského bohatý český šlechtic :**
- a) Vojtěch z Pernštejna a na Pardubicích
  - b) Zdeněk Lev z Rožmitálu a na Blatné
  - c) Kunrát Krajíř z Krajku a na Mladé Boleslavi
  - d) Jan z Rožmberka a na Českém Krumlově
- 3. otázka:** **V prvních desetiletích vlády Ferdinanda I. představovalo významnou českou vývozní komoditu stříbro. Na zahraniční peněžní trh bylo vyváženo hlavně v podobě mincí nazývaných :**
- a) pražské groše
  - b) kutnohorské denáry
  - c) jáchymovské tolary
  - d) jílovské dukáty
- 4. otázka :** **Nedostatek peněz v královské pokladně se pokusil král Ferdinand řešit reformou daňového systému, kterou měla být zavedena všeobecná daň z prodeje, zvaná podle španělského vzoru "alkabala". Tato neúspěšná reforma byla zahájena roku :**
- a) 1529
  - b) 1534
  - c) 1543
  - d) 1547

- 5. otázka :** Vedle hledání zdrojů drahých a barevných kovů a zakládání sítě vrchnostenských městeček hledala šlechta i další zdroje příjmů. V průběhu první poloviny 16. století zůstávalo v rámci šlechtické režijní výroby v obecném průměru nejnýnosnější podnikání v následujícím **oboru :**
- a) chov ovcí a prodej vlny
  - b) obilnářství a prodej sladu na výrobu piva
  - c) rybníkářství a prodej ryb
  - d) zelinářství a výroba kysaného zelí
- 6. otázka :** Politické a mocenské rozpory mezi králem Ferdinandem a stavovskou obcí vyústily v tzv. český stavovský odboj. Jeho hlavní děje se **odehrály v roce :**
- a) 1543
  - b) 1545
  - c) 1547
  - d) 1549
- 7. otázka :** Po potlačení stavovského odboje ve 40. letech 16. století byly inscenovány politické procesy, které sice výběrově postihly část šlechty, ale ve svých důsledcích nejvíce politicky a ekonomicky **poškodily zeměpanská města. Nekonalý se však ve všech korunních zemích, ale pouze :**
- a) v Čechách a na Moravě
  - b) v Čechách a v Lužicích
  - c) v Čechách a ve Slezsku
  - d) jen v Čechách
- 8. otázka :** Po potlačení stavovského odboje ve 40. letech 16. století svěřil král Ferdinand I. přímou vládu v Čechách nově jmenovanému **místodržícímu, kterým byl :**
- a) nejstarší králův syn arcikníže Maxmilián, který byl roku 1549 uznán volbou za krále českého
  - b) Jindřich z Plavna, nejvyšší kancléř Království českého
  - c) mladší králův syn arcikníže Ferdinand
  - d) Adam ze Šternberka, nejvyšší purkrabí Království českého
- 9. otázka :** V zájmu habsburské rodové a náboženské politiky strávil arcikníže Maxmilián, budoucí král a císař Maxmilián II., léta 1548 - 1552 mimo **střední Evropu. Pobýval tehdy převážně :**
- a) v Nizozemí
  - b) v jižní Itálii
  - c) v Janově a v Benátkách
  - d) ve Španělsku

10. otázka : **Pro budoucí vývoj českých zemí měla velký význam skutečnost, že král Ferdinand I. získal císařský titul. Stalo se tak následujícím způsobem :**

- a) císařský titul mu předal roku 1556 jeho starší bratr císař Karel V., který na císařský trůn toho roku abdikoval
- b) císařem jej jmenoval papež Pavel IV. roku 1556 po abdikaci Karla V.
- c) císařem byl zvolen kolegiem kurfiřtů roku 1558 ještě za života Karla V.
- d) jako volený král římský (od 1531) získal císařský titul po smrti svého bratra Karla V. roku 1558

11. otázka : **V rámci zemí Koruny české existovalo větší množství tzv. teritoriálních knížectví, mezi nimi i hrabství kladské (dále Kladsko) a vévodství opavské (dále Opavsko). Na sklonku vlády Ferdinanda I. patřila tato teritoriální knížectví k jednotlivým korunním zemím následovně :**

- a) Kladsko i Opavsko byly součástí Slezska
- b) Kladsko bylo součástí Království českého, Opavsko součástí Markrabství moravského
- c) Kladsko bylo součástí Království českého, Opavsko součástí Slezska
- d) Kladsko bylo součástí Slezska, Opavsko součástí Markrabství moravského

12. otázka : **V roce 1594 probíhal v Čechách složitý soudní proces s významným zemským úředníkem a politikem katolicky orientované části českého panstva, který byl obžalován ze spiknutí proti panovníkovi.**

Tímto mužem byl :

- a) nejvyšší kancléř Království českého Jiří Bořita z Martinic a na Smečně
- b) nejvyšší písař Království českého Zbyněk Berka z Dubé a na Lipém
- c) nejvyšší purkrabí Království českého Adam z Hradce a na Hradci
- d) nejvyšší hofmistr Království českého Jiří st. z Lobkovic a na Libochovicích

13. otázka : **Snižující se rentabilitu rybníkářského podnikání pánů z Rožmberka měly zvrátit stavby mimořádně rozsáhlých vodních děl v jižních Čechách v druhé polovině 16. století. Tehdejší nejvýznamnější jihočeská vodní díla realizoval muž jménem :**

- a) Štěpánek Netolický
- b) Kunát mladší z Dobřenic
- c) Oldřich Prefát z Vlkanova
- d) Jakub Krčín z Jelčan

14. otázka : **V roce 1573 byla zahájena rozsáhlá měnová reforma, kterou měla být v českých zemích nahrazena říšská krejcarová měna (zavedená roku 1561) znovu vlastním domácím měnovým systémem. Hlavní českou běžnou mincí se tehdy stal tzv. groš bílý, který odpovídal peněžní početní jednotce "groš český". Přepočtení tehdejších peněz byl následující :**

- a) 1 groš český = 3 krejcarů = 12 denárů
- b) 1 groš český = 7 denárů = 14 haléřů
- c) 1 groš český = 2 krejcarů = 18 haléřů
- d) 1 groš český = 5 feniků = 20 haléřů

- 15. otázka** : V roce 1564 se stal králem českým Maxmilián II. Tento panovník byl zároveň králem uherským a císařem římským a převzal také vládu v některých dědičných zemích rakouských, rozdělených po smrti Ferdinanda I. na tři části. K Maxmiliánově části patřily tyto rakouské země :
- a) Dolní Rakousy a Štýrsko
  - b) Dolní Rakousy, Korutany a Kraňsko
  - c) Dolní Rakousy a Horní Rakousy
  - d) Dolní Rakousy a Tyroly
- 16. otázka** : Dlouho připravovaný přesun hlavního sídla soustátí habsburské primogenitury z Vídně do Prahy se uskutečnil v roce :
- a) 1577
  - b) 1579
  - c) 1583
  - d) 1585
- 17. otázka** : Významnou hospodářskou zátěží českých zemí se v době vlády Rudolfa II. stalo financování obrany habsburského soustátí před Osmanskou říší. Vojenský konflikt s touto velmocí vyústil v 16. století v tzv. patnáctiletou válku, probíhající v letech :
- a) 1590 - 1605
  - b) 1593 - 1608
  - c) 1596 - 1611
  - d) 1599 - 1614
- 18. otázka** : Otázku rozdělení vlády v zemích habsburské primogenitury mezi císařem Rudolfem II. a jeho bratrem arciknížetem Matyášem řešil tzv. libeňský mír z 15. června 1608. Podle této dohody měl nadále Matyáš Habsburský mimo jiné vládnout i v následujících zemích :
- a) v Uhrách, ve Slezsku, na Moravě a v Horních Rakousích
  - b) v Dolních Rakousích, na Moravě, v Uhrách a ve Štýrsku
  - c) v Horních Rakousích, v Tyrolích, na Moravě a v Lužicích
  - d) v Uhrách, v Dolních Rakousích, na Moravě a v Horních Rakousích
- 19. otázka** : Organizováním žoldnéřského vojska, které v roce 1611 vtrhlo z biskupství pasovského do Čech, byl pověřen arcikníže Leopold, tehdejší biskup štrasburský a administrátor biskupství pasovského. Tento příslušník habsburského rodu byl ve vztahu k císaři Rudolfu II. jeho :
- a) synovcem
  - b) bratrem
  - c) bratrancem
  - d) strýcem

20. otázka : Na utajované přípravě tzv. druhé pražské defenestrace v květnu 1618 se v jednom z malostranských paláců v předvečer této akce podílela nepočtená skupina asi deseti šlechticů. **Mezi nimi byli** :

- a) Václav Vilém z Roupova, Zdeněk Popel z Lobkovic, Linhart Collona z Felsu
- b) Jindřich Matyáš Thurn, Václav Budovec z Budova, Oldřich Vchynský z Vchynic
- c) Albrecht Jan Smiřický ze Smiřic, Petr Vok z Rožmberka, Linhart Collona z Felsu
- d) Martin Fruvein z Podolí, Václav Budovec z Budova, Karel ze Žerotína

21. otázka : **Václav Mitmánek (+ po 1553) patřil k výrazným představitelům** :

- a) luteránů
- b) novoutrakvistů
- c) českých bratří
- d) katolíků

22. otázka : **Rudolf II. získal pro své sbírky jeden z těchto obrazů** :

- a) Odevzdání klíčů města Bredy od El Greca
- b) Císař Karel V. na koni od Tiziana
- c) Růžencová slavnost od A. Dürera
- d) Zrození Venuše od Botticelliho

23. otázka : **Edward Kelly byl vězněn na hradě** :

- a) Bezděz
- b) Loket
- c) Žebrák
- d) Křivoklát

24. otázka : **Čelným českým astronomem rudolfinské doby byl** :

- a) Tadeáš Hájek z Hájku
- b) Marcus Marci z Kronladu
- c) Bavor Radovský z Hustířan
- d) Jan Kocín z Kocínětu

25. otázka : **Která z těchto žen byla významnou humanistickou básnířkou?**

- a) Marie de Lara y Mendoza
- b) Anna z Veleslavína
- c) Alžběta Vestonia
- d) Zuzana Černínová z Harasova

26. otázka : **V zemích Koruny české byl ve druhé polovině 16. století nejrozšířenější konfesí** :

- a) kalvinismus
- b) luteranismus
- c) utrakvismus
- d) katolicismus

27. otázka : **Gregoriánský kalendář byl v Čechách zaveden roku :**

- a) 1582
- b) 1584
- c) 1611
- d) 1618

28. otázka : **Druhá univerzita v Českých zemích byla roku 1578 otevřena v :**

- a) Brně
- b) Olomouci
- c) Plzni
- d) Hradci Králové

29. otázka : **Autorem knihy Cesta z království českého do Benátek, odtud po moři do země Svaté je :**

- a) Oldřich Prefát z Vojanova
- b) Martin Kabátník
- c) Bedřich z Donína
- d) Kryštof Harant z Polžic a Bezdržic

30. otázka : **Tradici uměleckých sbírek v Praze založil v 16. století :**

- a) Ferdinand I
- b) Ferdinand Tyrolský
- c) Maxmilián II.
- d) Rudolf II.

31. otázka : **Jan Kepler se zabýval také astrologií. Slavný horoskop vytvořil pro :**

- a) Albrechta z Valdštejna
- b) Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic
- c) Rudolfa II.
- d) Fridricha Falckého

32. otázka : **Nástup renesančního umění a humanismu v Olomouci je spojen s :**

- a) Janem Dubraviem
- b) Stanislavem Thurzem
- c) Františkem z Ditrichštejna
- d) Ctiborem Tovačovským z Cimburka

33. otázka : **Zásada „cuius regio, eius religio“ se v rámci České koruny uplatnila pouze :**

- a) na Moravě
- b) ve Slezsku
- c) v Horní Lužici
- d) v Dolní Lužici

34. otázka : **Překlad Nového zákona v Kralické bibli je upraveným překladem pořízeným dříve. Jeho autorem je :**

- a) Petr Gzel
- b) Jiří Melantrich z Aventýna
- c) Jan Blahoslav
- d) Lukáš Pražský

35. otázka : Výraznou součástí české umělecké tvorby manýristické doby bylo „řezání kamenů“. **Mezi jeho významné představitele patřil :**

- a) Arcimboldo
- b) Dionysus Miseroni
- c) Adrian de Vries
- d) Eduard Sadelier

36. otázka : **Židé byli z Čech a Moravy vypovězeni :**

- a) po požáru Malé Strany a Hradčan 10. června 1541
- b) po porážce prvního stavovského odboje a bartolomějského sněmu 1547
- c) po pohřbu Maxmiliána II. r. 1576
- d) po druhé pražské defenestraci 23. května 1618

37. otázka : **Stavební rozvoj pražského Židovského města a rozmach židovské obce v druhé polovině 16. století je spojen zejména s osobností :**

- a) Jakub Baševi z Treuenburgu
- b) Mordechaj ben Samuel Maisl
- c) Jakuba Löw ben Becalel
- d) David ben Šalomo Zeza, řečený Gans

38. otázka : **Ilustrace knih v 16. století byly zhotovovány technikou :**

- a) dřevořez
- b) dřevoryt
- c) mědiryt
- d) oceloryt

39. otázka : **Letohrádek královny Anny v Praze dostavěl :**

- a) Bonifác Wohlmüt
- b) Baltazar Maggi
- c) Paolo della Stella
- d) Giovanni Maria Filippi

40. otázka : **S dolováním stříbra v Jáchymově je spojeno dílo, jehož název lze nahradit známějším „De re metallica“:**

- a) Sarepta
- b) De piscinis
- c) Theatrum instrumentorum et machinarum
- d) Diverse et artificiose machine

-----
poznámka : správná odpověď = **1 bod** (maximální počet bodů - **40**)

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI 1. KOLA

- 1 d = neveřejnou volbou, provedenou sborem 24 volitelů v říjnu 1526
- 2 b = Zdeněk Lev z Rožmitálu a na Blatné
- 3 c = jáchymovské tolary
- 4 b = 1534
- 5 c = rybníkářství a prodej ryb
- 6 c = 1547
- 7 b = v Čechách a v Lužicích
- 8 c = mladší králův syn arcikníže Ferdinand
- 9 d = ve Španělsku
- 10 c = císařem byl zvolen kolegiem kurfiřtů roku 1558 ještě za života Karla V.
- 11 b = Kladsko bylo součástí Království českého, Opavsko součástí Markrabství moravského
- 12 d = nejvyšší hofmistr Království českého Jiří st. z Lobkovic a na Libochovicích
- 13 d = Jakub Krčín z Jelčan
- 14 b = 1 groš český = 7 denárů = 14 haléřů
- 15 c = Dolní Rakousy a Horní Rakousy
- 16 c = 1583
- 17 b = 1593 - 1608
- 18 d = v Uhrách, v Dolních Rakousích, na Moravě a v Horních Rakousích
- 19 c = bratrancem
- 20 b = Jindřich Matyáš Thurn, Václav Budovec z Budova, Oldřich Vchynský z Vchynic
- 21 b = novoutrakvistů
- 22 c = Růžencová slavnost od A. Dürera
- 23 d = Křivoklát
- 24 a = Tadeáš Hájek z Hájku
- 25 c = Alžběta Vestonia
- 26 b = luteranismus
- 27 b = 1584
- 28 b = Olomouci
- 29 d = Kryštof Harant z Polžic a Bezdrůžic
- 30 b = Ferdinand Tyrolský
- 31 a = Albrechta z Valdštejna
- 32 b = Stanislavem Thurzem
- 33 b = ve Slezsku
- 34 c = Jan Blahoslav
- 35 b = Dionysus Miseroni
- 36 a = po požáru Malé Strany a Hradčan 10. června 1541
- 37 b = Mordechaj ben Samuel Maisl
- 38 a = dřevořez
- 39 a = Bonifác Wohlmut
- 40 a = Sarepta

STOLETÍ ČESKÉHO STAVOVSKÉHO STÁTU

OTÁZKY 2. KOLA

(odpovězte na otázku)

autoři : prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.

1. otázka : V době politické nejistoty po smrti Ludvíka Jagellonského se v diplomatické korespondenci objevuje mezi teoretickými uchazeči o trůn i jméno tehdejšího nejvyššího hofmistra Království českého. **Tímto mužem byl :**

.....

2. otázka : Česká stavovská obec v roce 1526 nepodporovala úsilí Ferdinanda Habsburského o získání uherského královského trůnu, o který se rozpoutal vleklý válečný konflikt. Nároky na uherský trůn uplatňoval "protikrál", který byl za panovníka uherským zemským sněmem zvolen dříve než Ferdinand Habsburský. **Tímto mužem byl :**

.....

3. otázka : Český stavovský odboj ve 40. letech 16. století představoval důležitý mezník českých dějin. Interpretaci této události ze strany panovníka vydal v obsáhlém tendenčním spisu nazvaném "*Akta všech těch věcí...*" pražský knihtiskař, který v té době dočasně získal od krále Ferdinanda I. monopolní právo na vydávání knih v Čechách. **Tento muž se jmenoval :**

.....

4. otázka : Očekávaný návrat rodiny Maxmiliána II. do střední Evropy provázela cesta početné skupiny českých a moravských šlechticů do severní Itálie v letech 1551 - 1552. Uveďte jméno českého šlechtice, který byl **pověřen vedením této výpravy :**

.....

5. otázka : V roce 1561 se podařilo Ferdinandu I. sjednotit český měnový systém s rakouskou měnou. Hlavní jednotkou této společné měny byl tzv. zlatý rýnský, který se dělil na určitý počet krejcarů. Kolik krejcarů tehdy **představoval zlatý rýnský?**

.....

6. otázka : Přesun císařského dvora do Prahy na počátku vlády Rudolfa II. provázelo i jmenování prvního papežského nuncia u pražského dvora. Ten v průběhu svého jednoletého působení v Praze formuloval široce koncipovaný politický program možné budoucí rekatolizace českých zemí. Jméno tohoto nuncia znělo :

.....

7. otázka : Na počátku 17. století patřil mezi nejvýznamnější politické představitele jednoty bratrské příslušník starého českého panského rodu, který byl zároveň i posledním mužským představitelem tohoto rodu. Tímto mužem byl :

.....

8. otázka : Proti-habsburská opozice v Uhrách zvolila roku 1605 namísto Rudolfa II. svého vlastního krále uherského. Stal se jím sedmihradský vévoda :

.....

9. otázka : Majestát náboženských svobod, vydaný Rudolfem II. Habsburským roku 1609, byl v Čechách přijat jako zemský zákon. Jeden z významných zemských úředníků, nejvyšší kancléř Království českého, však odmítl zmíněný dokument stvrdit svým podpisem. Tento muž se jmenoval (stačí první křestní jméno a predikát) :

.....

10. otázka : Symbolickým zahájením českého stavovského povstání se stala tzv. druhá pražská defenestrace 23. května 1618. Při ní byli z okna Pražského hradu vyhozeni dva z královských místodržících a písař Fabricius. Všichni tři pád bez větší újmy přežili, pouze jeden ze zmíněných místodržících se zranil na hlavě nárazem na okenní římsu. Uveďte jeho křestní jméno, příjmení i predikát :

..... + ... + ...

11. otázka : V letech 1551 - 1552 se uskutečnila velká výprava české šlechty do Itálie a Španělska. Ve svých důsledcích znamenala výrazný kulturní i politický přelom. Mezi inspirace, které přinesla, patřila i jedna z oblastí hudebního života. Šlo o :

.....

12. otázka : Významnou technickou památkou doby Rudolfa II. je Rudolfova štola. Uveďte, kudy vede, jaký měla účel a kdo ji stavěl :

= .....

= .....

= .....

13. otázka : Jakého stavu byla a jak se jmenovala první manželka arciknížete Ferdinanda Tyrolského? Proč byli potomci vzeší z tohoto manželství výrazně omezeni v následnické posloupnosti habsburského rodu?

..... + ...

.....

14. otázka : Jaký hlavní důvod uváděli čeští stavové v době stavovského odboje r. 1547 pro odmítnutí účasti na svolání zemské hotovosti?

.....

15. otázka : Na pražském dvoře Rudolfa II. působil významný manýristický malíř (narozen 1552 - zemřel 1615), s jehož pozoruhodným dílem podrobně seznámila naši kulturní veřejnost výstava uspořádaná letos v prostorách Pražského hradu. Jeho jméno je :

.....

16. otázka : Na kterém významném evropském církevním shromáždění byla katolická církev organizována novým způsobem jako „ecclesia militans?“

.....

17. otázka : Rektorem Karlovy univerzity (Karolina) byl v letech 1603 - 1612 Martin Bacháček z Nauměřic. Jakého byl sociálního původu?

.....

18. otázka : Barokní sloh je v českém prostředí spojován s protireformací a pobělohorskou dobou. Avšak první barokní stavbou v Praze, zahájenou v r. 1611, je :

.....

19. otázka : Roku 1575 byla napsána česká konfese. Králem Maxmiliánem byla přijata pouze ústně. Který dokument ji poté právně stvrzoval?

.....

20. otázka : Nadějnou osobností českých nekatolických stavů za druhého stavovského odboje byl mladý šlechtic, který však na podzim 1618 zemřel. Jmenoval se :

.....

-----

poznámka : správná odpověď = 2 body (maximální počet bodů - 52)

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI 2. KOLA

1. otázka = kníže Karel Minsterberský, vnuk krále Jiřího z Poděbrad
2. otázka = Jan Zápolský, sedmihradský vévoda
3. otázka = Bartoloměj Netolický
4. otázka = Vratislav z Pernštejna
5. otázka = 60
6. otázka = Giovanni Francesco Bonhomini
7. otázka = Petr Vok z Rožmberka
8. otázka = Štěpán Bočkaj
9. otázka = Zdeněk Vojtěch Popel z Lobkovic
10. otázka = Vilém + Slavata + z Chlumu
11. otázka = zakládání zámeckých kapel
12. otázka = : z levého břehu Vltavy do Stromovky
: přiváděla vodu do rybníků v Královské oboře
: stavěli ji jáchymovští horníci
13. otázka = : byla měšťanského stavu
: jmenovala se Filipína Welserová
: šlo o morganatický (tj. rodově nerovný) sňatek
14. otázka = zemská hotovost je určena k obraně země (tj. Čech)
a nesmí být použita mimo její hranice
15. otázka = Hans von Aachen
16. otázka = tridentský koncil
17. otázka = poddaný (nevolník, sedlák)
18. otázka = kostel P. Marie Vítězné v Karmelitské ulici
(Pražské Jezulátko)
19. otázka = Rudolfův Majestát na náboženské svobody
20. otázka = Albrecht Jan Smiřický ze Smiřic

STOLETÍ ČESKÉHO STAVOVSKÉHO STÁTU

OTÁZKY 3. KOLA

autor : Mgr. Miroslav Stulák

"A"

(dopište v textu chybějící údaj)

- 1. věta** : *V roce ....., když za bratra ..... nastoupil Ferdinand na římsko-německý trůn, povolal Habsburk do Čech ..... První ... členná (počet) komunita „černých mnichů“, Němců a ..... přišla do Prahy a usadila se v koleji Klementina. Roku 1562 získali právo zřídit zde ..... třídní (počet) nižší školu a Univerzitní učení s ..... a ..... fakultou.
(literatura : Petr Hora, Toulky českou minulostí III., str. 49, Baronet 1994)*
- 2. věta** : *Jednání dubnového sněmu v Praze pokračovalo ještě několik dní po uzavření okruhu signatářů opozičního programu, tedy ještě i v době, kdy v bitvě u ..... (24. dubna 1547) habsburská vojska zvítězila nad ..... spolkem a zajala kurfiřta ..... Zpráva o vítězství habsburských bratří dorazila do Prahy se zpožděním tří dnů a způsobila mezi účastníky sněmu zděšení. Protože sám král Ferdinand ve skutečnosti vojenskou silou nedisponoval, vyvstávala vcelku reálná představa o vítězném královském vojsku táhnoucím do Čech a provázeném císařskými vojsky i armádou ....., o jehož vojenskou podporu za účelem ovládnutí vzbouřených Čech Ferdinand výslovně žádal.
(literatura : Petr Vorel, Velké dějiny zemí Koruny české VII., str.187-188, Paseka 2007)*
- 3. věta** : *Rudolf se narodil roku 1552 ve ..... (město). Jeho otec, arcibiskup a pozdější císař ....., byl synem císaře ..... a pocházel tedy z ..... větve Habsburků. Matka, dcera ..... bratra císaře ....., vzešla z větve .....
(literatura : Jaroslav Čechura+kol., Královská trilogie, str.298, Ottovo nakladatelství 2008)*

"B"

(spojte jednotlivé pojmy, aby spolu jednoznačně logicky souvisely)

1) zámek Litomyšl	A) Klementinum
2) Rečková kolej	B) vpád Pasovských do Čech
3) jezuitský řád	C) Koňský trh (Karlovo náměstí)
4) Štěpán Bočkaj	D) hradní střelci
5) Zlatá ulička	E) první veřejná pitva v českých zemích
6) Leopold Habsburský	F) letohrádek Hvězda
7) Faustův dům	G) Vratislav z Pernštejna
8) Zdeněk Vojtěch Popel z Lobkovic	H) alchymie
9) Ferdinand Tyrolský	CH) protihabsburské povstání
10) Paracelsus	I) nejvyšší kancléř Království českého

1	+	_____
2	+	_____
3	+	_____
4	+	_____
5	+	_____
6	+	_____
7	+	_____
8	+	_____
9	+	_____
10	+	_____

"C"

(seřadte postupně osobnosti - podle data úmrtí)

Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan, Václav Hájek z Libočan, Daniel Adam z Veleslavína, Jiří Melantrich z Alentína, Petr Vok z Rožmberka

rok	1553	=	.....
rok	1580	=	.....
rok	1599	=	.....
rok	1604	=	.....
rok	1611	=	.....

"F"

(doplňte alespoň příjmení autora následujících publikací)

1. **Karel starší ze Žerotína.** Don Quijote v labyrintu světa, = ...
Praha: Vyšehrad 2008
  2. **Staroměstská exekuce,** Praha: Mladá fronta 1972 = ...
  3. **Stavovský odboj roku 1547** = ...
- První krize habsburské monarchie,
Pardubice - Praha 1999
  4. **Poslední Rožmberkové, velmoži české renesance,** = ...
Praha: Panorama 1989
  5. **Rudolf II. a jeho doba,** Praha: Svoboda 1987 = ...
-

"G"

(vysvětlete následující pojmy)

1. **hašpl** = ...
2. **transmutace** = ...
3. **tonsura** = ...
4. **střížek** = ...
5. **janičář** = ...

---

poznámka : správná odpověď = **2 body** (maximální počet bodů - **118**)

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI 3. KOLA

"A"

1. věta = 1556, Karla, jezuity, 12členné, Vlámů, 5, filosofickou a theologickou
2. věta = Mühlberka, Šmalkaldským, Jana Fridricha, Mořice Saského
3. věta = Vídni, Maxmilián II., Ferdinanda I., rakouské, Ferdinandova, Karla V., španělské
-

"B"

1 + G	zámek Litomyšl	+	Vratislav z Pernštejna
2 + E	Rečkova kolej	+	první veřejná pitva v českých zemích
3 + A	jezuitský řád	+	Klementinum
4 + CH	Štěpán Bočkaj	+	protihabsburské povstání
5 + D	Zlatá ulička	+	hradní střelci
6 + B	Leopold Habsburský	+	vpád Pasovských do Čech
7 + C	Faustův dům	+	Koňský trh (Karlovo náměstí)
8 + I	Zdeněk Vojtěch Popel z Lobkovic	+	nejvyšší kancléř Království českého
9 + F	Ferdinand Tyrolský	+	letohrádek Hvězda
10 + H	Paracelsus	+	alchymie
-

"C"

(seřazené osobnosti podle data úmrtí)

rok	1553	=	Václav Hájek z Libočan
rok	1580	=	Jiří Melantrich z Alentina
rok	1599	=	Daniel Adam z Veleslavína
rok	1604	=	Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan
rok	1611	=	Petr Vok z Rožmberka
-

"D"

(šlechtické rody)

1. erb :	páni z Boskovic
2. erb :	Popelové z Lobkovic
3. erb :	Vchynští z Vchynic (nebo Kinští)
4. erb :	Colonna z Felsu
5. erb :	páni z Žerotína
6. erb :	Budovec z Budova
7. erb :	Hodějovští z Hodějova
8. erb :	Ditrichsteinové
9. erb :	páni z Ludanic

"E"
(památky)

1. obrázek : **zámek Kratochvíle**
  2. obrázek : **letohrádek královny Anny**
  3. obrázek : **zámek Pardubice**
  4. obrázek : **zámek Litomyšl**
  5. obrázek : **zámek Bludov**
  6. obrázek : **zámek Moravská Třebová**
-

"F"
(autoři publikací)

1. **Karel starší ze Žerotína. Don Quijote v labyrintu světa,** = **Tomáš Knoz**
Praha: Vyšehrad 2008
  2. **Staroměstská exekuce,** Praha: Mladá fronta 1972 = **Josef Petráň**
  3. **Stavovský odboj roku 1547** = **Petr Vorel**
- První krize habsburské monarchie,
Pardubice - Praha 1999
  4. **Poslední Rožmberkové, velmoži české renesance,** = **Jaroslav Pánek**
Praha: Panorama 1989
  5. **Rudolf II. a jeho doba,** Praha: Svoboda 1987 = **Josef Janáček**
-

"G"
(vysvětlení pojmů)

1. **hašpl** = důlní vrátek (důlní mechanizace)
2. **transmutace** = přeměna jednoho prvku v jiný
(obvykle v alchymii transmutace kovů)
3. **tonsura** = vyholené místo na temeni kněze
4. **střížek** = kotouček kovu určený k ražbě mince
(mincovní polotovar)
5. **janičář** = příslušník turecké elitní pěchoty
(speciálně vycvičený voják křesťanského původu)

STOLETÍ ČESKÉHO STAVOVSKÉHO STÁTU

OTÁZKY 4. KOLA

(odpovězte na otázku)

autor : prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

1. úryvek : *Léta sedmistého třicátého osmého. Vlasta v své pýše se velmi vyvyšovala, den ode dne o to smejšlejší, kterak by Přemysla i jiné muže všechny pod svú moc přivedla. Mnohé své tovaryšky po krajích a všech rozeslala, aby sprostné dívky namlouvaly a je na Motol přivedly. Když pak nemalý počet dívek nashromáždila, každé se, co by nejlépe dělati uměla, otázala. Jednoho času uvedla je na jednu vysokú horu proti Libínu z druhé strany řeky Vltavy. A tu rozkázala některým dříví veliké podtínati a některým kamení lámati, jiným vápno pálení a jiným písek voziti, jiným opět zdí dělati, jiným také příkopy lámati, tak že sú tu velmi v brzkém času hrad velmi vysoký a pevný a na ten čas jako nedobyt[n]ý postavily, kterémužto dílu žádná ruka mužská se nepřičinila. Vlasta, uhlédavši hrad výborný, dívčíma rukama učiněný, dala jemu jméno Děvín.*

Určete, ze kterého díla (autor + název) je následující úryvek :

..... + ...

2. úryvek : *"I aby se někomu nezdálo, že bez spravedlivé příčiny od krále proti témuž kurfirštovi před se bralo, tyto i ony příčiny proti němu sobě vymyslíl a stavy, aneb raději povím osoby z stavův Království českého, aby se to sněmem sformovalo, nastrojil, což on byl prve s Mauricem, své vlastní krve strejcovské prodavačem, zavřel a dávno již na místě postavil. A protož, když mu se s císařem při témž kurfirštu podle vší jeho vuole velmi dobře zvedlo a maje tu příčinu od stavův Království českého, že jsou na mandát táhnouti nechtěli a zvláště pak Pražané a stav městský, chtěje již to, co dávno v úmyslu svém měl a nač před mnoho lety přemejšlel, konati a statky takové i s mnohými jinými k dědictví sobě přivésti a v poddanost manskú uvésti i přivlastniti, než se jest kdo toho nadál. Nýbrž než jsou se poslové od císaře a od něho s jakou odpovědí zase domův navrátili, on s lidem válečným tejně se do království českého s mocí násilnou vebral a souc v Litoměřících, tejně osoby k sobě obsílaje, k tomu přivedl, aby, přišlo-li by k jakému odporu, podle něho stály a ty, ješto sou se podle svobod Království českého jakožto praví milovníci obecného dobrého zasadily, mordovati jemu pomáhaly."*

Určete, ze kterého díla (autor + název) je následující úryvek :

..... + ...

3. úryvek :

= Duben, 10.; Léta 1552 Henrych II. král franský, maje srozumění s Morycem, kurfirštem saským, vtrhl do říše a vzal toho dne pevné město říšské, jmenované Mec, kteréhož až podnes v držení jsou králové frančtí.

= Léta 1581 ... umřel v domě svém na příkopích za svatým Martinem Ondřej Zutter, měštěním, senátor a primas Nového města pražského.

= Léta 1583 ... okolo nešporů, vyšel oheň v Starém městě Pražském v té ulici za Kometkovic domem k Dlouhé třídě. A vyhořelo do večera okolo desíti domů.

Určete, z jakého díla (autor+ název) je následující úryvek :

..... + ...

4. úryvek :

Modlení turecká:

Když samotní se modlí, mají i páteře kostěné, před modlením třikrát se vodou povrchně na loktích a obuvi prsty toliko obmývají a mnohá jiná nestoudná obmytí, o nichž v Alkoránu povědíno, mají. Postí se dvakrát do roka, ve dne nič nejedí, ale zato celou noc hodují. Očistec vyznávají, putování do města Mekky milují... Špitále stavějí, poutníčky své milují, a kteříž z křesťanův do jejich Mekky putují, takových svědomí více nežli turecké platí. Mají i své školy, v nichžto svou toliko řeč a své básně povrchně učí; mají svá nadání na živé a mrtvé, kdežto ustavičně kněží za mrtvé se modlí. A to že tak jest, já jsem to sám také očitě spatřil i Alkorán to jejich ukazuje. Neb když jsme do Konstantinopole přijeli za panování Murata III., tureckého císaře, ten dav pět bratří svých zaškrtiti, vystavěl jim obzvláštní kapli, v níž oni velmi slavně pohřbeni byli a lampy vždycky nad hroby hoří i kněžstvo jejich za ně se modlí. Kteřížto kněží mně pravili, že žádní mocnáři světa tak poddaných nemilují jako jejich císařové je milují, proto že vlastní bratří své usmrcovati dají, jen aby mezi poddanými války nebyly.

Určete, z jakého díla (autor + název) je následující úryvek :

..... + ...

5. úryvek :

Léta Páně 1607 ve středu po svatě panně Kateřině, to jest 28. dne měsíce listopadu, s panem Petrem, knězem Societatis Jesu, a se třema služebníky na loretánskou pouť, již dávno umíněnou a vinšovanou, sem se vypravil, a z měst Pražských spolu s některými mejmi pány přáteli, kteří mne až na Český Sternberk doprovázeli, smě šťastně vyjeli.....

.... 29. prosince z Inšpruku sem se vypravil a nemoha dle svého oumyslu skrze Benátskou krajinu, poněvadž Benátčané pro morové nebezpečenství žádného z Čech skrze svý panství pustiti nechtěli, museli sme jinou cestou skrze Švejcarskou zemi před se vzíti....

... Dále jedouc sme do údolí Valle Telina jmenovaného přijeli. Údolí Valtelinské mezi předními Evropy se počísti může, velmi pěkné a veselé, a v něm velmi mnoho, ač nevelkých, měst a městeček jest... po pravé straně k půlnoci štěpí neb hájův kaštanových a po levé straně k poledni vinic velmi pěkných, kdežto dobré červené víno valtellinské roste, které se až k nám do Čech vozí.

Určete, z jakého díla (autor + název) je následující úryvek :

..... + ...

poznámka : správná odpověď = 3 body (maximální počet bodů : 15)

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI 4. KOLA

- 1. úryvek** : **Václav Hájek z Libočan, *Kronika česká***, Praha 1541
(přednes : prof. MUDr. Jan Pirk, DrSc. - kardiochirurg)
- 2. úryvek** : **Sixt z Ottersdorfu, *Knihy památné***, resp. ***Knihy památné o nepokojných letech 1546 - 1547*** (event. i alternativní tituly „O pokoření stavu městského“ nebo „Akta aneb Knihy památné“; pochopitelně i pokud by někdo uvedl původní název latinský „Diarium seu Acta rerum gestarum“) - v tomto případě bych za správnou odpověď pokládal samotné **jméno autora**
(přednes : Bára Špotáková - olympijská vítězka v hodu oštěpem z roku 2008 a držitelka světového rekordu)
- 3. úryvek** : **Daniel Adam z Veleslavína, *Kalendář historický***, Praha 1585
(přednes : Jiří Holeček : trojnásobný mistr světa v ledním hokeji z let 1972,1976 a 1977)
- 4. úryvek** : **Václav Budovec z Budova, *Antialkorán***, Praha 1593
(přednes : Ivo Viktor - mistr Evropy v kopané z roku 1976)
- 5. úryvek** : **Cestopis Bedřicha z Donína**
(přednes : Jan Železný - olympijský vítěz v hodu oštěpem z let 1992,1996,2000 a držitel světového rekordu)